

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

25. november 1986*

[...]

Piima lisamaks

[...]

Liidetud kohtuasjades 201 ja 202/85,

mille esemeks on asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule Conseil d'État du grand-duché de Luxembourg (Luksemburgi Suurhertsogiriigi Riiginõukogu) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

1. **Marthe Kipgen**, sünd. Klensch, lesk, tegutseb ärinime Laitèrie Ekabe all, asukoht Eschweiler,
2. **Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Procola**, asukoht Stolzembourg,
3. **Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Corelux**, asukoht Berdorf,

ja

Secrétaire d'État à l'Agriculture et à la Viticulture (põllumajanduse ja viinamarjakasvatuse riigisekretär), Association agricole Luxlait, asukoht Luxembourg (kohtuasi 201/85),

ning

Société civile Exploitation agricole de Niederterhaff, asukoht Bertrange,

ja

Secrétaire d'État à l'Agriculture et à la Viticulture, Laitèrie Ekabe, asukoht Eschweiler (kohtuasi 202/85),

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 ning nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 857/84, millega kehtestatakse üldeeskirjad määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c nimetatud maksu kohaldamiseks piima- ja piimatootesektoris (EÜT 1984, L 90, lk 13), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 1985. aasta määrusega (EMÜ) nr 590/85

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

(EÜT 1985, L 68, lk 1) ning nõukogu 23. mai 1985. aasta määrusega (EMÜ) nr 1305/85 (EÜT 1985, L 137, lk 12), erinevate sätete tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees Y. Galmot, kohtunikud G. Bosco, U. Everling, R. Joliet ja J. C. Moitinho de Almeida,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

Marthe Kipgen (sünd. Klensch), esindaja: Yves Prussen, Luksemburgi advokatuur,

Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Procola ja Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Corelux, esindaja: avocat-avoué Fernand Entringer, Luksemburg,

Société civile Exploitation agricole de Niederterhaff, esindaja: Yves Prussen, Luksemburgi advokatuur,

Luksemburgi valitsus, esindaja: põllumajandus- ja viinamarjakasvatuseministeeriumi conseiller de direction adjoint Ferdinand Hoffstetter,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigustalituse töötaja Denise Sorasio,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet ja lisaks 27. mail 1986. aastal toimunud kohtuistungit,

olles kuulnud 8. juuli 1986. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 21. juuni 1985. aasta otsustega, mis saabusid Euroopa Kohtusse 1. juulil 1985, esitas Conseil d'État du grand-duché de Luxembourg (Luksemburgi Suurhertsogiriigi Riiginõukogu) Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel viis eelotsuseküsimust, mis on kahes liidetud kohtuasjas ühesugused, EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 ja nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 857/84, millega kehtestatakse üldeeskirjad määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c nimetatud maksu kohaldamiseks piima- ja piimatootesektoris (EÜT 1984, L 90, lk 13), erinevate sätete tõlgendamiseks.

2. Küsimused tõstasid menetluse käigus Luksemburgi Suurhertsogiriigi põllumajanduse ja viinamarjakasvatuse ministeeriumi (Secrétaire d'État à l'Agriculture et à la Viticulture) vastu kolm meiereid, täpsemalt pr Kipgen, kes tegutseb ärinime Laiterie Ekabe all, asukoht Eschweiler, Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Procola, asukoht Stolzembourg, ja Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Corelux, asukoht Berdorf (kohtuasi 201/85) ning piimatootja Société civile Exploitation agricole de Niederterhaff, asukoht Bertrange (kohtuasi 202/85).

3. Neis hagides nõuti, et tühistataks mitu põllumajanduse ja viinamarjakasvatuse riigisekretäri otsust, milles kehtestatakse kvoodid piima lisamaksu puudutava ühenduse korra kohaldamise eesmärgil. Oma nõuete toetuseks väidavad põhikohtuasja hagejad muuhulgas, et EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 3 kehtestatud tootjate ja ostjate diskrimineerimise keeldu ning piima lisamaksu käsitlevate ühenduse määruste mitmeid sätteid on rikutud.

4. Asjaomaste ühenduse eeskirjade, nende rakendamiseks võetud Luksemburgi õigusaktide ja põhikohtuasja hagejate ning Luksemburgi valitsuse ja komisjoni esitatud märkused ilmnevad kohtuistungis ettekandest ning neid mainitakse või käsitletakse edaspidi üksnes niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks.

5. Siseriiklike õigusaktide ühenduse õigusele vastavuse hindamiseks peatas Luksemburgi Conseil d'État menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuseküsimused:

”1) Kas Rooma lepingu artikli 40 lõikes 3, milles sätestatakse, et ühine põllumajanduse turukorraldus välistab ühenduse piires igasuguse tootjate diskrimineerimise, keelatakse see, et liikmesriigid valivad vastavalt nõukogu määruse (EMÜ) nr 857/74 artiklile 2 võrdlusaastaks, mille alusel määratakse kindlaks määruse (EMÜ) nr 804/68 artikli 5c lõikes 1 nimetatud kvoot, määruse nr 857/84 artikli 2 lõikes 1 nimetatud aasta, kui kõnealusel valikul on tegelikult selline mõju, et sellega soositakse ühte ostjat ja seetõttu sellele ostjale tarnivaid piimatootjaid muude tootjate ja nende ostjate kahjuks, kellele kõnealused muud tootjad teevad oma tarneid?

2) Kas nõukogu määruse nr 857/84 artikli 2 lõigetes 1 ja 2 lubatakse siis, kui liikmesriik on valinud võrdlusaastaks 1981. aasta, määrata artikli 2 lõikes 1 nimetatud kvoodiks protsendimäära, mis muutub vastavalt maksukohustuslaste teatud rühma tarnete tasemele, hoolimata asjaolust, et artikli 2 lõikes 2 sätestatakse selgelt võimalus selleks üksnes siis, kui liikmesriik on valinud võrdlusaastaks 1982. või 1983. kalendriaasta?

3) Kas nõukogu määruses nr 857/84, eelkõige selle artikli 2 lõikes 2, artikli 4 lõikes 2 ja artikli 8 lõikes 1 toodud üldine süsteem lubab liikmesriigil, kes on valinud vormeli B, lisada tegutsemise lõpetamise tõttu tarned katkestanud tootja individuaalse kvoodi selle ostja varudele, kellele tootja tarnis piima, selle asemel, et lisada kõnealune kvoot riigi varudele?

4) Kas nõukogu määruses nr 857/84, eelkõige selle artikli 4 lõikes 2, lubatakse liikmesriigil lisada tootmise lõpetanud tarnija individuaalne kvoot viimase ostja varudele isegi siis, kui kõnealust kvooti on suurendatud riigi varudest pärit lisakvootidega?

5) Kui neljandale küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas nõukogu määruses nr 857/84 lubatakse, et kõnealune kvoot lisatakse sellise viimase ostja varudele, kellele endine tarnija tarnis piima vähemalt kaks aastat järjest?'

Esimene küsimus

6. Siseriiklik kohus küsib oma esimeses küsimuses peamiselt seda, kas EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 3 kehtestatud diskrimineerimiskeeld ei võimalda liikmesriigil valida 1981. aastat nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse nr 857/84 artiklis 2 nimetatud võrdlusaastaks, kui selle valikuvariandi rakendamine kõnealuse riigi territooriumil toob kaasa ühenduse tootjate diskrimineerimise.

7. Põhikohtuasja hagejad väidavad, et 1981. aasta võrdlusaastaks valimisel on Luksemburgi piimatoodete turul alates 1981. aastast toimunud arengu tõttu suurimat ostjat, s.t Luxlait'd, teiste ostjate kahjuks soosiv mõju. Luksemburgi valitsus väidab omalt poolt, et 1981. aasta valimisel võrdlusaastaks võttis ta arvesse seda, et Luksemburgi meiereide struktuur on erinev selles osas, mis puutub nende tootjate piimatoodangusse. Valitsuse arvates on kvootide määramiseks emma-kumma vormeli kasutamisel selline mõju, et kulud jaotuvad eri ettevõtjate vahel ebavõrdselt, sõltuvalt kõnealuste ettevõtjate arengutasemest. Komisjon rõhutab, et liikmesriikidele on antud võimalus valida mitme võrdlusaasta vahel, et nad saaksid valida kõige sobivama aasta oma territooriumi tootmis- ja kogumisstruktuuride suhtes.

8. EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 alusel peab ühise põllumajanduspoliitika kontekstis loodud ühine põllumajanduse turukorraldus välistama ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise. See säte hõlmab kõiki ühise põllumajanduse turukorraldusega seotud meetmeid, sõltumata ametiasutusest, kes neid kehtestab. Sellest tulenevalt on see ka siduv liikmesriikidele, kui need rakendavad kõnealust ühise põllumajanduse turukorraldust.

9. Seda järeldust kinnitab väljakujunenud kohtupraktika (19. oktoobri 1977. aasta kohtuotsused liidetud kohtuasjades 117/76 ja 16/77: Ruckdeschel & Co. ja Hanse Lagerhaus Stroh & Co. *versus* Hauptzollamt Hamburg-St. Annen, EKL 1977, lk 1753, ning liidetud kohtuasjades 124/76 ja 20/77: SA Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson *versus* ONIC, EKL 1977, lk 1795), milles Euroopa Kohus sedastas, et EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 3 kehtestatud diskrimineerimiskeeld on üksnes ühenduse õiguse aluspõhimõtete hulka kuuluva üldise võrdsuspõhimõtte teatud väljendus. Kõnealune põhimõte eeldab, et sarnaseid olukordi ei käsitleta erinevalt, v.a siis, kui selline eristamine on objektiivselt põhjendatud.

10. Sellest tulenevalt on nii, et kui ühenduse eeskirjad lubavad liikmesriikidel valida erinevate rakendamismeetodite vahel, peavad liikmesriigid täitma artikli 40 lõikes 3 sätestatud põhimõtet. Kõnealust põhimõtet kohaldatakse näiteks siis, kui liikmesriigid võivad valida mitme valikuvariandi vahel nagu käesoleval juhul, milleks on võrdlusaasta 1981 ja teatud tingimustel võrdlusaastad 1982 või 1983.

11. Sellest järeldub, et liikmesriigid ei või sellistel juhtudel valida valikuvarianti, mille rakendamine tema territooriumil võiks otseselt või kaudselt põhjustada asutamislepingu artikli 40 lõikes 3 nimetatud asjaomaste tootjate diskrimineerimist, võttes arvesse liikmesriikide turul valitsevaid eritingimusi ning eelkõige nende territooriumil teostatava põllumajandusliku tegevuse struktuuri.

12. Seetõttu tuleks siseriikliku kohtu esimesele küsimusele vastata, et EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 3 kehtestatud diskrimineerimiskeeld ei võimalda liikmesriigil valida 1981. aastat nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse nr 857/84 artiklis 2 nimetatud võrdlusaastaks, kui selle valikuvariandi rakendamine kõnealuse riigi territooriumil toob selle riigi turul valitsevate eritingimuste tõttu kaasa ühenduse tootjate diskrimineerimise.

Teine küsimus

13. Oma teises küsimuses küsib siseriiklik kohus peamiselt seda, kas nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse nr 857/84 artiklis 2 lubatakse seda, et liikmesriik, kes on valinud kõnealuses sättes nimetatud võrdlusaastaks 1981. aasta, määrab ostjate kvoodiks kõnealuse aasta jooksul nende poolt ostetud piimakvoodi protsendimäära, mis muutub sõltuvalt maksukohustuslaste teatud rühmade tarnete tasemest.

14. Määruse nr 857/84 artikli 2 sõnastusest ilmneb, et võimalus muuta kvote maksukohustuslaste rühmade järgi, mis on ette nähtud pärast 1981. aastat toimunud struktuurimuutuste arvesse võtmiseks, antakse liikmesriikidele üksnes siis, kui need on valinud võrdlusaastaks 1982. või 1983. aasta.

15. See kõnealuse sätte sõnastusel põhinev tõlgendus on samuti kooskõlas loodud süsteemi üldise struktuuriga. Nagu komisjon on õigesti rõhutanud, on määruse nr 857/84 artikli 2 eesmärk anda liikmesriikidele võimalus valida kahe meetodi vahel kvootide määramiseks. Nad võivad võtta aluseks kas 1981. aasta – mille tulemusena nad peavad jätma tähelepanuta hilisemad arengud, v.a teatud erijuhtudel, mis on määrustes ammendavalt loetletud – või võrdlusaasta, mis on süsteemi jõustamisele lähemal – mille tulemusena nad peavad võtma arvesse tootmisel ja kogumisel kõnealuse hetkeni toimunud arenguid. Kuna need kaks meetodit on selgelt erinevad, ei ole nende osasid võimalik ühendada.

16. Seetõttu tuleb teisele küsimusele vastata, et nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse nr 857/84 artikkel 2 ei võimalda seda, et liikmesriik, kes on valinud kõnealuses sättes nimetatud võrdlusaastaks 1981. aasta, määrab ostjate kvoodiks 1981. aasta jooksul nende poolt ostetud piimakvoodi protsendimäära, mis muutub vastavalt maksukohustuslaste teatud rühmade tarnete tasemele.

Kolmas ja neljas küsimus

17. Kolmandas ja neljandas küsimuses küsib siseriiklik kohus peamiselt seda, kas nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruses nr 857/84 võimaldatakse seda, et liikmesriik, kes on valinud vormeli B, lisada tootmise lõpetanud tootja individuaalse kvoodi selle ostja kvoodile, kellele kõnealune tootja tarnis piima tootmise lõpetamise hetkel, selle asemel, et

lisada kõnealune kvoot riigi varudele, isegi siis, kui tootja individuaalset kvooti on suurendatud riigi varudest pärit lisakvootidega.

18. Põhikohtuasja hagejad väidavad, et Luksemburgis kehtivate õigusaktid, mille kohaselt tootmise lõpetanud ettevõtete individuaalsed kvoodid lisatakse nende meiereidele, toovad tõenäoliselt kaasa nende meiereide tarnijate põhjendamatu eelise muude meiereide tarnijate kahjuks. Luksemburgi valitsus ja komisjon väidavad omalt poolt, et ühenduse eeskirjade kohaselt tuleb ostjate kvoodid kindlaks määrata võrdlusaasta jooksul tegelikult kogutud koguseid silmas pidades, v.a siis, kui erisäte lubab vastupidi võtta arvesse järgnevaid sündmusi.

19. Sellega seoses tuleb meeles pidada, et määruse nr 857/84 artikli 7 lõikes 2, koostoimes komisjoni 16. mai 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 1371/84, millega kehtestatakse määruse nr 804/68 artiklis 5c sätestatud lisamaksu kohaldamise eeskirjad (EÜT 1984, L 132, lk 11), artikli 6 lõike 1 punktiga d, sätestatakse, et vormeli B raames tuleb ostja kvooti kohandada muuhulgas selliste juhtude arvesse võtmiseks, mil tootja vahetab ostjat, v.a siis, kui liikmesriigid suudavad tagada selle, et osa kõnealustest kvootidest lisatakse määruse nr 857/84 artiklis 5 nimetatud varudele (riigi varud). Peale selle sätestatakse määruse nr 857/84 artikli 4 lõike 1 punktis a ja artikli 4 lõikes 2, et kui liikmesriigid maksavad hüvitist tootjatele, kes on kohustatud lõpetama piimatootmise lõplikult, lisatakse vabanevad kvoodid riigi varudele.

20. Asjaomastes ühenduse eeskirjades ei ole ühtegi sätet kvootide kohandamiseks sel juhul, kui tootja lõpetab tootmise vabatahtlikult. Seetõttu tuleb hinnata, kas sellist juhtu tuleb selge sätte puudumisel käsitleda samamoodi nagu eespool nimetatud sätetes mainitud juhtusid.

21. Sellega seoses on asjakohane juhtida tähelepanu sellele, et oma 13. detsembri 1983. aasta otsuses kohtuasjas 218/82: komisjon *versus* nõukogu, EKL 1983, lk 4063, asus Euroopa Kohus seisukohale, et kui on vaja tõlgendada teisese ühenduse õiguse sätet, tuleks võimaluste piires eelistada asutamislepinguga kooskõlas oleva sätte tõlgendust; sel juhul tuleks eelkõige arvesse võtta ühenduse piires tootjate diskrimineerimist keelavat nõuet, mis on sätestatud EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 3.

22. Määruse tõlgendamine selliselt, et vabatahtlikult tegutsemise lõpetanud tootja individuaalne kvoot jääb ostja käsutusse, põhjustaks tootjate diskrimineerimise. Ostjal oleks siis võimalik jaotada kõnealune kvoot ümber oma tootjatele ning seega soosiks ta põhjendamatult neid tootjaid võrreldes muid ostjaid varustavate tootjatega. Selle tõlgenduse tagajärjeks oleks ka see, et tootmise lõpetanud tootja, kes sooviks uuesti alustada oma tegevust, seoks end oma viimase ostjaga ning sel juhul ei lubataks tal valida teist ostjat. Sellist mõju saab siiski vältida, tõlgendades eespool nimetatud määruse nr 857/84 sätteid selliselt, et kvootide kohandamise süsteemi kohaldatakse *mutatis mutandis* siis, kui tootja on lõpetanud tootmise vabatahtlikult. Peale selle ei ole asja käsitlemisel Euroopa Kohtus ilmnenud ühtegi põhjust, miks tootjaid, kes on lõpetanud tootmise hüvitise eest, tuleks kohelda erinevalt kui tootjaid, kes on lõpetanud tootmise vabatahtlikult.

23. Need kaalutlused kehtivad seda enam siis, kui kõnealusele tootjale on juba algselt antud määruse nr 857/84 artikli 3 või 4 kohastest riigi varudest pärit lisakvoot, näiteks arengukava elluviimise raames.

24. Seetõttu tuleks kolmandale ja neljandale küsimusele vastata, et nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määrus nr 857/84 ei võimalda vormeli B valinud liikmesriigil lisada tootmise lõpetanud tootja individuaalset kvooti selle ostja varudele, kellele tootja tarnis tootmise lõpetamise hetkel piima, selle asemel, et lisada kõnealune kvoot riigi varudele.

Viies küsimus

25. Kuna viies küsimus esitatakse üksnes siis, kui neljandale küsimustele vastatakse jaatavalt, ei ole vaja sellele vastata.

Kohtukulud

26. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Luksemburgi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastates küsimustele, mille Conseil d'État du grand-duché de Luxembourg esitas talle oma 21. juuni 1985. aasta otsustega, otsustab:

1. EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 3 kehtestatud diskrimineerimiskeeld ei võimalda liikmesriigil valida 1981. aastat nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse nr 857/84 artiklis 2 nimetatud võrdlusaastaks, kui selle valikuvariandi rakendamine kõnealuse riigi territooriumil toob kaasa ühenduse tootjate diskrimineerimise.

2. Nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse nr 857/84 artikkel 2 ei võimalda seda, et liikmesriik, kes on valinud kõnealuses sättes nimetatud võrdlusaastaks 1981. aasta, määrab ostjate kvoodiks 1981. aasta jooksul nende poolt ostetud piimakvoodi protsendimäära, mis muutub vastavalt maksukohustuslaste teatud rühmate tarnete tasemele.

3. Nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määrus nr 857/84 ei võimalda vormeli B valinud liikmesriigil lisada tootmise lõpetanud tootja individuaalset kvooti selle ostja varudele, kellele tootja tarnis tootmise lõpetamise hetkel piima, selle asemel, et lisada kõnealune kvoot riigi varudele.

Everling

Joliet

Moitinho de Almeida

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 25. novembril 1986. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Viienda koja esimees

P. Heim

Y. Galmot